06.11.2026

Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrust nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *määrus*). Eelnõuga võetakse määrusesse üle riigihankega seotud rikkumistele ettenähtud finantskorrektsiooni protsendimäärad, mis seni kohaldusid Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ alusel.

Määrust muudetakse ka tulenevalt riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) 1. novembril 2026. a jõustuvatest muudatustest, millega kaotatakse ära riigisisene riigihangete piirmäär. Sellest tulenevalt kaob võrreldes varasemaga ära rikkumine, mis seisnes riigihanke piirmääraga võrdse või seda ületava, kuid alla rahvusvahelist piirmäära jääva eeldatava maksumusega riigihanke puhul hanketeate avaldamise või riigihanke osadeks jaotamise nõuete eiramises. RHS-i muudatuste jõustumise kuupäevast ei sõltu, millise määruse redaktsiooni rikkumisele finantskorrektsiooni tegemisel kohaldatakse, sest seda arvestatakse finantskorrektsiooni menetluse algusaja järgi.

Samuti viiakse muude riigihankega seotud rikkumiste regulatsioon võrreldes senisega kooskõlla Euroopa Komisjoni õiguspraktikaga, mille kohaselt rakendatakse samasisulistele või sarnastele rikkumistele, sõltumata riigihanke menetlusliigist või selle maksumusest, ühtseid finantskorrektsiooni määrasid. Lisaks kehtestatakse määruses kuni 1000 euro toetuse tagasinõuete puhul finantskorrektsiooni otsuse tegemata jätmisele lisapiiranguid. Viimase muudatusena korrigeeritakse tulenevalt ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava abikõlblikkuse perioodi pikendamisest projektide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaega ning tuuakse välja siseturvalisuspoliitika fondide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaeg.

Eelnõu on seotud EL-i õiguse rakendamisega.

Eelnõu muudatustega ei suurene toetuse saaja halduskoormus, sest finantskorrektsioonide kohaldamisega seotud põhimõtted ja käsitlused võrreldes varasemaga sisuliselt ei muutu.

Eelnõu jõustub üldises korras.

Eelnõu ja selle seletuskirja koostas Riigi Tugiteenuste Keskuse vanemjurist Kathy Tätte (kathy.tatte@rtk.ee). Eelnõu toimetas keeleliselt Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna keeletoimetaja Heleri Piip (e-post heleri.piip@fin.ee) ning eelnõu juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (e-post virge.aasa@fin.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks määruse § 36 ja eelnõu § 1 punktiga 2 lisanduvate §-dega 36^1–36^{11} võetakse üle Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *määrus nr 143*) §-dest 22–22^7 tulenenud finantskorrektsiooni protsendimäärad riigihankega seotud rikkumise korral, sest nii on need toetuse saajale hõlpsamini leitavad ja jälgitavad.

Eelkirjeldatud rikkumised ja nendele ette nähtud protsendimäärad on üle võetud Euroopa Komisjoni 14. mai 2019. a juhendist[1] (edaspidi *EK juhend*). Tegemist on selliste rikkumistega, millega kaasneb EK juhendi kohaselt igal juhul finantsmõju, st need rikkumised kahjustavad Euroopa Liidu finantshuve ning on vastuolus Euroopa Liidu õigusega (läbipaistvuse, diskrimineerimiskeelu, võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja õiguskindluse põhimõttega).

Euroopa Komisjon soovitab liikmesriigil kohaldada EK juhendis sätestatud määrasid, et tagada ühtlane finantskorrektsioonide tegemine sama õigusnormi rikkumise korral, sõltumata sellest, kas rikkumise avastab rakendusüksus, auditeeriv asutus või Euroopa Komisjon.

Finantskorrektsioon tehakse, kui RHS-i rikkumine avaldas või võinuks avaldada finantsmõju Euroopa Liidu eelarvele. EK juhendis kui ka eelnõu §-des 36^1–36^8 kirjeldatud rikkumisjuhtumite korral ettenähtud finantskorrektsiooni määrade skaala (5%, 10%, 25% ja 100%) eesmärk on tagada ühtsete finantskorrektsiooni määrade rakendamine samasuguse olemuse ja raskusastmega rikkumiste (tüüprikkumiste) puhul. Kuigi ühtsed korrektsioonimäärade skaalad on lubatud, on Euroopa Kohus 4. oktoobri 2024. a otsuses nr C-175/23 selgitanud, et kohaldatava korrektsiooni lõpliku summa kindlaksmääramiseks on tingimata vaja teha individuaalne ja üksikasjalik analüüs, millega võetakse arvesse kõiki erisusi, mille poolest tuvastatud eeskirjade eiramine skaala koostamisel arvesse võetud teguritest erineb ja mille tõttu võib olla põhjendatud suurema, või vastupidi, vähendatud korrektsiooni kohaldamine. Sellest tulenevalt võib eelnõu §-des 36^1–36^9 ettenähtud finantskorrektsiooni protsendimäärast väiksemat finantskorrektsiooni kohaldada juhul, kui rikkumisel esinevad sellised erilised asjaolud, mis erinevad selgelt §-des 36^1–36^9 kirjeldatud tüüprikkumise asjaoludest. Erandlikel asjaoludel madalamate finantskorrektsiooni protsendimäärade rakendamise võimaluse loob eelnõuga lisatav § 36^{10}, millega kehtestatakse üldjuhul ettenähtud finantskorrektsiooni protsendimäärale vastavad madalamad finantskorrektsiooni määrad.

Kui tegemist on alla rahvusvahelise piirmäära riigihanke või sotsiaal- või eriteenuste erimenetluse või ideekonkursi korraldamisega seotud rikkumisega, millist või millele sarnast rikkumist on kirjeldatud eelnõu §-des 36^1–36^8, tuleb rikkumisele kohaldada § 36^9 lõike 1 alusel samale või sarnasele rikkumisele ettenähtud finantskorrektsiooni protsendimäära. Eelkirjeldatud põhimõte tuleneb EK suunistest eesmärgiga tagada samasuguse olemuse ja raskusastmega rikkumistele ühtsed finantskorrektsiooni määrad, seda sõltumata riigihanke menetlusliigist või hankelepingu maksumusest. Teisisõnu tagab § 36^9 lõige 1 selle, et raskema loomuga rikkumistele ei kohaldataks finantskorrektsiooni määrasid, mis on üldjuhul ettenähtud kergema loomuga rikkumistele, ja vastupidi.

[1] Euroopa Komisjoni 14.05.2019 otsus nr C(2019) 3452, millega kehtestatakse suunised kohaldatavate riigihanke eeskirjade rikkumise korral liidu rahastatavate kulude suhtes tehtavate finantskorrektsioonide kindlaksmääramiseks.

Samasuguse või sarnase rikkumise puudumisel kohaldatakse rikkumisele § 36^9 lõike 2 alusel määruse § 35 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra (2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 %) sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest ning arvestades rikkumise konkreetseid asjaolusid. Eelnimetatud rikkumised ei tähenda seda, et nad ei ole tähtsad või on formaalsed, vaid seda, et tegemist on vähem levinud rikkumistega, mistõttu tuleb sobiv finantskorrektsiooni määr kaalutleda just sellele rikkumisele omastest asjaoludest lähtudes.

Võrreldes varasemaga ei ole eelkirjeldatud käsitlus uus, ka määruse nr 143 §-s 22^8 kirjeldatud muude rikkumiste puhul lähtutakse rikkumisele proportsionaalse finantskorrektsiooni kaalutlemisel muuhulgas määruses nr 143 kirjeldatud sarnasele rikkumisele ettenähtud finantskorrektsiooni määrast.

RHS-i 1. novembril 2026. a jõustunud muudatusega kaotatakse riigisisene riigihangete piirmäär, mille tulemusena jääb alles vaid kaks taset – lihthange ja rahvusvaheline hange. Seetõttu jääb määrusesse üle võtmata määruse nr 143 § 22 lõikes 3 ettenähtud rikkumine, mis nägi ette 25-protsendilise finantskorrektsiooni riigihanke piirmääraga võrdse või seda ületava, kuid riigihanke rahvusvahelisest piirmäärast väiksema eeldatava kogumaksumusega hankelepingu korral, kui ei olnud vastavat hanketeadet riigihangete registrile esitatud või rikuti riigihanke osadeks jaotamise reegleid. Kuivõrd RHS-i 1. novembril 2026. a jõustunud muudatuste kohaselt viiakse riigihanke menetlused, millega alustati enne 2026. aasta 1. novembrit, lõpuni kuni 31. oktoobrini 2026. a kehtinud RHS-i redaktsioonis sätestatud nõudeid järgides, käsitletakse määruses eelkirjeldatud rikkumist kui riigihangete seaduse muud rikkumist § 36^9 mõttes.

Määruse § 37 lõikes 5 sätestatud erandi – finantskorrektsiooni otsuse tegemata jätmine kuni 1000 euro suuruste tagasinõuete puhul – kasutamisele kehtestatakse lisapiirangud.

Seoses ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava abikõlblikkuse perioodi pikendamisega pikendatakse projektide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaega ning tuuakse välja siseturvalisuspoliitika fondide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaeg.

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks määruse § 36. Kehtiva regulatsiooni kohaselt tuleb hankega seotud rikkumise korral kohaldada Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ §-e 22–22^8. Eelnõu muudatustega võetakse eelkirjeldatud sätted üle.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse määrust §-dega 36^1–36^{11}. Uues §-s 36^1 kirjeldatakse hanketeate avaldamise ja riigihanke osadeks jaotamise nõuete eiramisi ja nendele ettenähtud finantskorrektsiooni määrasid järgmiselt:

Paragrahvi 36^1 lõike 1 punkt 1 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 1; määruse nr 143 § 22 lõike 1 punkt 1) hõlmab riigihangete rahvusvahelist piirmäära ületavas riigihankes toime pandud rikkumist, mille kohaselt on jäetud esitamata hanketeade Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele (edaspidi *TED*), kui selle esitamise kohustus tulenes RHS-ist, ehk kui tegemist on RHS § 121 lõike 1 punktis 1 nimetatud olukorraga.

Paragrahvi 36^1 lõike 1 punkti 2 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 1; määruse nr 143 § 22 lõike 1 punkt 2) kohaselt tehakse finantskorrektsioon kogu lepingule ka siis, kui tegemist on RHS § 121 lõike 1 punktis 2 nimetatud olukorraga, ehk riigihangete registrile on hanketeade edastatud,

kuid hankija ei ole selle registrisse esitamisel märkinud, et riigihanke eeldatav maksumus on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda, või ei ole märkinud, et ta soovib hanketeate edastamist TED-ile vastavalt RHS §-le 183, kui hanketeate edastamine on riigihangete seaduse kohaselt nõutav.

Paragrahvi 36[1] lõike 1 punkt 3 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 2; määruse nr 143 § 22 lõike 1 punkt 3) annab finantskorrektsiooni aluse juhuks, kui riigihanke osadeks jaotamisel eraldi riigihangeteks on rikutud RHS § 28. Rikkumise ulatus tuleb arvestada ainult riigihangetelt, mille suhtes on rikkumine toime pandud. Näiteks, kui korraldati üle rahvusvahelise piirmääraga riigihange, mille suhtes ei ole rikkumist tuvastatud, kuid järgmised või eelnenud hanked oleks tulnud esimesega liita RHS § 28 alusel, tuleb finantskorrektsiooni kohaldada ainult sellele hankele või neile hangetele, mitte õiguspäraselt korraldatud rahvusvahelist piirmäära ületavale riigihankele. Teistpidi, kui korraldati riigihanked või sõlmiti hankelepingud, mille maksumus oli kõikidel juhtudel alla rahvusvahelise piirmäära, kuid summaarselt oleks seda piirmäära ületanud, tuleb finantskorrektsiooni rakendada kõikide hankelepingute summale.

Paragrahvi 36[1] lõige 2 (EK juhendi punkt 2.1 alapunktid 1 ja 2; määruse nr 143 § 22 lõige 2) annab aluse lõikes 1 nimetatud juhtudel finantskorrektsiooni määra vähendamiseks 25%-le, kui avalikustamine toimus viisil, mis võimaldas riigihankes osaleda ka teise EL-i liikmesriigi ettevõtjal, sealhulgas kui hanketeade avaldati riigihangete registris. Teisisõnu peab hankija poolt kasutatud avalikustamisvahend tagama teisele liikmesriigis asuvale ettevõtjale enne hankelepingu sõlmimist juurdepääsu asjakohasele teabele riigihanke kohta nii, et tal on võimalik esitada pakkumus või väljendada huvi hankes osalemiseks.

Paragrahvi 36[1] lõike 3 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 3; määruse nr 143 § 22 lõige 5) kohaselt tuleb teha hankelepingule viieprotsendine finantskorrektsioon, kui hankija ei ole RHS § 27 lõike 2 kohaselt riigihanke alusdokumendis põhjendanud riigihanke osadeks jagamata jätmist ühe menetluse raames. Kui hankija tagantjärele esitatud põhjendused on asjakohased ja hanke osadeks jagamata jätmine oli õigustatud, on tegemist formaalse rikkumisega, millele finantskorrektsiooni ei järgne.

Paragrahvis 36[2] kirjeldatakse rikkumisi, mis on seotud pakkumuste või taotluste esitamise ja riigihanke alusdokumentide kättesaadavaks tegemise tähtaegade eiramisega, ja nendele ettenähtud finantskorrektsiooni määrasid järgmiselt:

Paragrahvi 36[2] lõige 1 (EK juhendi punkt 2.1 alapunktid 4 ja 6; määruse nr 143 § 22[1] lõige 1) annab finantskorrektsiooni aluse juhuks, kui hankemenetluse korraldamisel ei ole järgitud pakkumuste ja taotluste esitamise tähtaegasid.

Paragrahvi 36[2] lõike 2 punkti 1 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 6; määruse nr 143 § 22[1] lõike 2 punkt 1) kohaselt tuleb kohaldada hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra juhul, kui piiratud või avatud hankemenetluse, konkurentsipõhise, innovatsioonimenetluse või läbirääkimistega hankemenetluse korral on taotluste või pakkumuste esitamise tähtaega muudetud, kuid sellekohast muudatust ei ole riigihanke alusdokumentide muudatusena kõigile huvitatud isikutele, taotlejatele või pakkujatele teatavaks tehtud, st tähtaegade muudatuste avalikustamine ei ole toimunud ka viisil, mis võimaldaks riigihankes osaleda soovival ettevõtjal muudetud teabest teada saada.

Paragrahvi 36[2] lõike 2 punkti 2 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 6; määruse nr 143 § 22[1] lõike 2 punkt 2) kohaselt tuleb kohaldada kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui

riigihanke alusdokumendis olulise muudatuse tegemisel ei ole pakkumuste esitamise tähtaega pikendatud ettenähtud, sh RHS § 82 lõikes 1 nimetatud ulatuses. Olulist muudatust tuleb hinnata eelkõige RHS § 82 lõike 2 tähenduses.

Paragrahvi 36^2 lõike 3 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 6; määruse nr 143 § 22^1 lõige 3) kohaselt tuleb viieprotsendilist finantskorrektsiooni määra kohaldada juhul, kui esialgne tähtaeg oli määratud nõuetekohaselt, kuid teave tähtaja pikendamise kohta avaldati muul viisil kui hanketeates. Nt hange toimus elektrooniliselt riigihangete registris, kuid pikendamise kohta seal teavet ei märgitud, samas teavitamine pikendamise kohta toimus hoopis meedia vahendusel, e-kirja teel; hange viidi läbi rahvusvahelise hankena, kuid tähtaja pikendamise teade esitati riigihangete registris.

Paragrahvi 36^2 lõike 4 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 6; määruse nr 143 § 22^1 lõige 4) kohaselt kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui ettevõtjad on taotlenud lisateavet RHS § 46 lõigetes 1 ja 2 nimetatud aegu arvestades õigel ajal, mil hankija on veel kohustatud lisateavet esitama, kuid hankija on jätnud pakkumuste esitamise tähtaja RHS § 82 lõike 3 kohaselt pikendamata, kui ta ei jõudnud selgitusi esitada RHS § 46 lõike 1 kohaselt kolme tööpäeva jooksul asjakohase selgitustaotluse saamisest arvates. Kui hankija esitab enam kui kolme tööpäeva jooksul selgituse ja lisateabe taotluse esitamisest arvates ei jää taotluste/pakkumuste esitamiseni RHS § 46 lõikes 2 nõutud päevi, mis vabastaks hankija selgituste esitamise kohustusest, peab ta pikendama pakkumuste esitamise tähtaega, sest pakkujad peavad saama lisateabega tutvuda ja pakkumust vajadusel kohendada.

Paragrahvi 36^2 lõike 5 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 5; määruse nr 143 § 22^1 lõige 5) kohaselt nähakse ette finantskorrektsiooni määrad, sõltuvalt sellest, kui lühike on riigihanke alusdokumentide kättesaadavuse aeg hankija määratud pakkumuste esitamise tähtajast arvates. Selline olukord võib esineda juhul, kui riigihanke alusdokumendid ei ole kättesaadavad elektrooniliselt või kui elektroonilise kättesaadavuse korral ei ole need ikkagi kättesaadavaks tehtud. RHS § 77 lõike 1 kohaselt tuleb riigihanke alusdokumendid teha ettevõtjatele kättesaadavaks hankemenetluse algamisest arvates, välja arvatud sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud juhul. RHS § 45 lõikes 2 nimetud juhtudel ei pea riigihanke alusdokumendid olema tehtud kättesaadavaks elektrooniliselt. Ebamõistlikult lühike aeg hankedokumentide väljastamiseks piirab konkurentsi ning on seega riigihangete korraldamise üldpõhimõtetega vastuolus.

Paragrahvi 36^2 lõige 6 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 5; määruse nr 143 § 22^1 lõige 6) näeb hankelepingule ette 25-protsendilise finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke alusdokumentidele ei ole üldse tagatud piiramatut ja täielikku tasuta elektroonilist juurdepääsu, kui see on kohustuslik RHS-i kohaselt. RHS § 45 lõike 1 kohaselt peab riigihanke alusdokumendid tegema kättesaadavaks elektrooniliselt, välja arvatud RHS § 45 lõikes 2 nimetatud juhtudel, mil teabevahetus, sh riigihangete alusdokumentide kättesaadavus ei pea toimuma elektrooniliselt. Elektroonilisel teel dokumentide saamine peab olema RHS § 77 lõike 1 kohaselt tasuta.

Paragrahvis 36^3 kirjeldatakse menetluse ebaõige valikuga seotud rikkumisi ja nendele ettenähtud finantskorrektsiooni määrasid järgmiselt:

Paragrahvi 36^3 lõiked 1 ja 2 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 1; määruse nr 143 § 22^2 lõiked 1 ja 2) näevad ette finantskorrektsiooni määrad juhul, kui väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse valikuks ei olnud alust ehk valiti vale menetlusliik hanke korraldamiseks ja

sellise menetlusliigi tulemusel sõlmiti hankeleping. Siiski võib kohaldada hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke avalikustamine toimus viisil, mis võimaldas riigihankes osaleda ka teistel ettevõtjatel, sealhulgas juhul, kui riigihangete registris avaldati RHS § 76 kohane vabatahtlik teade.

Paragrahvi 36^3 lõiked 3 ja 4 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 7; määruse nr 143 § 22^2 lõiked 3 ja 4) näevad ette finantskorrektsiooni määrad juhul, kui avaliku sektori hankijal RHS § 5 lõike 2 tähenduses puudus hankelepingu sõlmimiseks võistleva dialoogi või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse kasutamiseks sama seaduse § 48 lõike 3 kohane alus või innovatsioonipartnerluse lepingu sõlmimiseks lõike 2 kohane alus. Sellisel juhul kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra. Võrgustiku sektori hankija võib RHS § 155 kohaselt valida dialoogi ja konkurentsi menetluse liigi ilma piiranguteta. Siiski võib kohaldada kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui avalikustamine toimus viisil, mis võimaldas riigihankes osaleda ka teistel ettevõtjatel, hankija on taganud menetluse täieliku läbipaistvuse, sealhulgas kajastus kasutatud menetluse põhjendus riigihanke alusdokumendis, hankija ei piiranud sobivate ettevõtjate, pakkujate või taotlejate arvu ja neid koheldi võrdselt.

Paragrahvi 36^3 lõiked 5 ja 6 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 16; määruse nr 143 § 22^2 lõiked 5 ja 6) näevad ette finantskorrektsiooni määrad seoses RHS §-s 84 nimetatud Euroopa Komisjoni nõutud aruande hankija poolt esitamata jätmise või selles oleva teabe ebaselguse või -piisavusega. Selline aruanne tuleb esitada rahvusvahelise piirmääraga võrdse või seda ületava eeldatava maksumusega hankemenetluse ja dünaamilise hankesüsteemi loomise kohta. Kui hankija ei ole esitanud Rahandusministeeriumi kaudu Euroopa Komisjonile sellist aruannet, siis on tegemist olukorraga, kus hankija ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et hankemenetlus oli kohaldatavate õigusnormidega kooskõlas, ning sellisel juhul kohaldatakse hankelepingule 100-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Kui aruanne on Rahandusministeeriumile esitatud, kuid EK arvates on aruanne läbipaistmatu või ebapiisava dokumentatsiooniga ja selles olevate selgituste tõttu ei saa järeldada või ei teki veendumust, et hankelepingu sõlmimine oli õiguspärane, kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, v.a arvatud juhul, kui esineb olukord, mis langeb kokku muu finantskorrektsiooni alusega (nt menetlusliigi ebaõige valik), millel on kõrgem määr. Sellisel juhul kohaldatakse asjakohasemat kõrgema finantskorrektsiooni määraga sätet. Rahandusministeerium teavitab nimetatud asjaoludest korraldusasutust ja asjaomast rakendusüksust.

Paragrahvis 36^4 kirjeldatakse rikkumisi, mis on seotud puudustega riigihanke alusdokumentides ja nende kohaldamisel, ja nendele ettenähtud finantskorrektsiooni määrasid järgmiselt:

Paragrahvi 36^4 lõikega 1 (määruse nr 143 § 22^3 lõige 1) nähakse ette finantskorrektsiooni määrad juhul, kui ettevõtja või taotleja või pakkuja kvalifitseerimiseks, pakkumuse hindamiseks, tehnilises kirjelduses või hankelepingu sõlmimise eelduseks või täitmiseks on seatud kriteerium või tingimus, mis piirab nende juurdepääsu hankele. Kindlaksmääratud kvalifitseerimistingimused ei tohi olla diskrimineerivad ega piiravad ning nad peavad olema seotud lepingu esemega ja sellega proportsionaalsed.

Paragrahvi 36^4 lõike 1 punkti 1 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 11; määruse nr 143 § 22^3 lõike 1 punkt 1) kohaselt on piiravaks tingimuseks iga tingimus või kriteerium, mis võimaldab vaid ühel ettevõtjal olla taotleja või pakkuja või esitada pakkumus, kusjuures ainsa ettevõtja

osalemist ei õigusta tehniline eripära. Sellisel juhul kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni.

Paragrahvi 36[4] lõike 1 punkti 2 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 10 ja 15; määruse nr 143 § 22[3] lõike 1 punkt 2) kohaselt on piiravaks tingimuseks iga tingimus või kriteerium, mis piirab konkurentsi põhjendamatu riikliku, piirkondliku või kohaliku eelistuse tõttu. Sellisel juhul kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra. EK juhendi kohaselt on konkreetse asukohapiiranguga tegemist näiteks siis, kui pakkujal peab pakkumuse esitamise ajal olema i) riigis või piirkonnas tegevuskoht või esindaja; ii) riigis või piirkonnas tegutsemise kogemus ja/või kvalifikatsioon; iii) riigis või piirkonnas seadmeid. Sellise piirangu puhul on tõenäoline, et ettevõtjad võisid pakkumuse esitamisest loobuda.

Paragrahvi 36[4] lõike 1 punkti 3 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 11; määruse nr 143 § 22[3] lõike 1 punkt 3) kohaselt on piiravaks tingimuseks iga tingimus või kriteerium, mis ei ole seotud hankelepingu esemega. Sellisel juhul kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Paragrahvi 36[4] lõike 1 punkti 4 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 11; määruse nr 143 § 22[3] lõike 1 punkt 4) kohaselt on piiravaks tingimuseks iga tingimus või kriteerium, mis on seotud hankelepingu esemega, kuid ei ole sellega proportsionaalne. Sellisel juhul kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra.

Paragrahvi 36[4] lõike 1 punkti 5 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 11; määrus nr 143 § 22[3] lõike 1 punkt 5) kohaselt kohaldatakse vaid kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui tingimus või kriteerium, mis on vastuolus RHS § 88 lõigetega 3 või 6 või § 139 lõigetega 3–5, st konkreetse brändi nimetamisel puudus märge „või sellega samaväärne“ või muu samasisuline märge, et tagada konkurentsi avamine. Kui need tingimused on täidetud, ei ole finantskorrektsiooni tegemine põhjendatud. Finantskorrektsiooni neil asjaoludel siiski ei tehta, kui see puudutab vaid vähetähtsat osa hankelepingust ja rikkumine on üksnes formaalne, seega puudub ka võimalik mõju EL-i eelarvele. „Vähetähtis osa“ on määratlemata õigusmõiste, seega tuleb iga hanke puhul hinnata seda vastavalt asjaoludele, eelkõige juhinduda sellest, kas see hankeosa või tingimus võis mõjutada pakkujate ringi või pakkumise maksumust. Vähetähtis ei ole alati võrdne väikse osaga lepingu mahust. Vähetähtsat asja tuleb vaadata hankelepingu põhieseme täitmise suhtes, näiteks kui lepingu põhiese on hoone või rajatise ehitamine, kuid abistav osa on nt järelkoristus või ettevalmistustöö.

Paragrahvi 36[4] lõike 2 punktiga 1 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 11; määruse nr 143 § 22[3] lõike 2 punkt 1) sätestatakse viieprotsendilise finantskorrektsioonimäära kohaldamise võimalus lõike 1 punktides 4 ja 5 ning lõike 7 punktis 1 nimetatud juhtumite korral, kui piiravate tingimuste või kriteeriumide puhul esines piisav või minimaalne konkurents, st kui mitu ettevõtjat esitas pakkumuse, mis vastasid riigihangete alusdokumentidele, kui piirav tingimus esines pakkumuste vastavustingimustes, või mitu ettevõtjat vastasid kvalifitseerimistingimustele, kui piirav tingimus esines kvalifitseerimistingimustes.

Paragrahvi 36[4] lõike 2 punkti 2 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 10; määruse nr 143 § 22[3] lõike 2 punkt 2) kohaselt võib lõike 1 punktis 2 nimetatud olukorra puhul, kui tingimus või kriteerium piirab konkurentsi põhjendamatu riikliku, piirkondliku või kohaliku eelistuse tõttu, kuid esines piisav või minimaalne konkurents, tuleb rakendada kümneprotsendist finantskorrektsiooni. Minimaalne konkurents esineb siis, kui vähemalt mitu (näiteks kaks) ettevõtjat esitas pakkumuse, mis vastasid riigihangete alusdokumentidele, kui piirav tingimus

esines pakkumuste vastavustingimustes, või mitu ettevõtjat vastasid kvalifitseerimistingimustele, kui piirav tingimus esines kvalifitseerimistingimustes.

Paragrahvi 36[4] lõike 3 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 12; määruse nr 143 § 22[3] lõige 3) kohaselt, kui hanke lepinguese ei ole valdkonna ettevõtja jaoks arusaadavalt kirjeldatud, välja arvatud, kui RHS-i kohaselt ei ole hankelepingu eseme täpne kirjeldamine nõutud (nt väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse või innovatsioonipartnerluse korral), kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra. Kui ese ei ole arusaadavalt kirjeldatud, ei ole potentsiaalsetel pakkujatel või taotlejatel võimalik saada täpselt aru, mida peab pakkuma, seega jäetakse pakkumus esitamata või ei esitata seda hankija jaoks soovitud kujul. Arusaamatul kirjeldusel võib olla heidutav ja konkurentsi piirav mõju. Esitatud pakkumised ei pruugi olla võrreldavad. Valdkonna ettevõtja jaoks ei ole hankelepingu ese arusaadavalt kirjeldatud näiteks EK juhendis toodud näitena, kui hankemenetluse käigus esitatud kaebuste või teadete põhjal on selgunud, et tehnilise kirjelduse täpsusaste ei võimalda potentsiaalsel pakkujal lepingu eset kindlaks määrata. Potentsiaalsete pakkujate esitatud küsimuste arv ei osuta siiski rikkumise olemasolule, kui hankija vastab küsimustele asjakohaselt ning RHS-is selgituste andmisele seatud nõudeid järgides. Teisalt võib arusaadavuse näitajaks olla asjaolu, et hanke vastu huvitundjad või pakkujad ei ole hanget vaidlustanud. Arusaadavust hindab rakendusüksus või audit asjaolude koosmõjus, sealhulgas RHS § 87 lõike 1 kontekstis.

Paragrahvi 36[4] lõike 4 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 13; määruse nr 143 § 22[3] lõige 4) kohaselt kohaldatakse hankelepingule viieprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke alusdokumendis (nt tehnilise kirjeldusega) on piiratud allhankijate kasutamist mõttelisele osale hankelepingust, mainimata asjaomaste ülesannete sisu, ja selline piirang ei ole põhjendatud tulenevalt hankelepingu esemest. Selline olukord võib tekkida RHS § 103 lõikes 7 nimetatud juhul, mis võimaldab teenuste või ehitustööde hankelepingute või selliste asjade hankelepingute sõlmimisel, mille esemeks on ka asjade kohaletoomine või paigaldamine, hankijal riigihanke alusdokumentides nõuda, et pakkuja või taotleja teeks mõned olulised tööd ise. Seega peavad „mõned olulised tööd“ olema määratletud riigihanke alusdokumentides ja haakuma hankelepingu esemega.

Paragrahvi 36[4] lõike 5 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 9 ja punkt 2.2 alapunkt 14; määruse nr 143 § 22[3] lõige 5) kohaselt kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui kohaldatud on riigihanke alusdokumentides avaldamata kvalifitseerimistingimust või pakkumuste hindamise kriteeriumi ning hindamiskriteeriumile antud suhtelist osakaalu. Või kui pärast pakkumuste avamist muudeti või kohaldati valesti kvalifitseerimistingimusi või tehnilist kirjeldust ning selle tulemusena tunnistatakse edukaks pakkumus, mida ei oleks tulnud vastu võtta, või lükatakse tagasi pakkumus, mis oleks tulnud vastu võtta, kui avaldatud tingimusi oleks järgitud. Selline olukord võib olla ka siis, kui selgituste teel, millega laiendati või muudeti tingimusi, valiti välja edukas pakkumus.

Paragrahvi 36[4] lõike 6 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 19; määruse nr 143 § 22[3] lõige 6) kohaselt kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui konkurentsipõhises läbirääkimistega hankemenetluses on riigihanke alusdokumentides avaldatud hindamiskriteeriumi või läbirääkitava tingimuse miinimumtaset oluliselt muudetud, mistõttu oleks tulnud avaldada uus hanketeade. Kuna oluline muudatus on määratlemata õigusmõiste, siis tuleb seda sisustada asjaolude hindamise ja kaalumise kaudu, sh arvestades selle hankemenetlusliigi paindlikkust. Olulise muudatusega on tegemist siis, kui see viib

selleni, et muudetud tingimuste korral oleks olnud pakkujate ring laiem või pakkumises oleks osalenud teistsuguse kaubaturu ettevõtjad, kuivõrd hankelepingu ese muutus.

Paragrahvi 36^4 lõike 7 punkti 1 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 11; määruse nr 143 § 22^3 lõike 7 punkt 1) kohaselt tuleb kohaldada hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui kvalifitseerimistingimust on kasutatud pakkumuse hindamise kriteeriumina või samal ajal kvalifitseerimistingimustes ja pakkumuste hindamisel ja selline keeld tuleneb RHS § 101 lõike 1 punktist 6.

Paragrahvi 36^4 lõike 7 punkti 2 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 9; määruse nr 143 § 22^3 lõike 7 punkt 2) kohaselt kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke alusdokumentides ei ole üldse avaldatud hankelepingu tingimusi või hankelepingu eseme tehnilise kirjelduse tingimusi.

Paragrahvi 36^4 lõike 7 punkti 3 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 9; määruse nr 143 § 22^3 lõige 8) kohaselt kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke alusdokumendis sisalduvaid pakkumuste hindamise kriteeriume ei järgitud, sh neid ei kohaldatud või rakendati valesti või on rakendatud valesti avaldamata hindamiskriteeriumi.

Paragrahvi 36^4 lõike 8 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 9; määruse nr 143 § 22^3 lõige 8) kohaselt kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui pakkumuste hindamise kriteerium ja sellisele kriteeriumile antud osakaal ei ole sätestatud piisavalt üksikasjalikult ning selle tulemuseks on konkurentsi põhjendamatu piiramine ehk piisavate üksikasjade puudumisel võis olla potentsiaalsetele pakkujatele heidutav mõju. Sellise olukorra indikaatoriks ei ole ainult pakkumuste arv, kui kriteeriumid ja nende osakaalud on kirjeldatud selle valdkonna ettevõtjale arusaamatult või liialt üldiselt, näiteks ei ole selgitusi selle kohta, millistel tingimustel hindepunkt antakse. Rikkumisega ei ole tegemist, kui hankija on pakkumuste hindamise kriteeriume ja nende osakaale kõigile pakkujatele viimaste taotlusel piisavalt üksikasjalikult selgitanud enne pakkumuste esitamise tähtaega ning vastused on edastatud kõigile pakkujatele, et kindlustada kõigile pakkujatele, taotlejatele või riigihankest huvitatud ettevõtjatele ühetaoline lisainfo.

Paragrahvi 36^4 lõike 9 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 20; määruse nr 143 § 22^3 lõige 9) kohaselt kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui hankija on lükanud pakkumuse tagasi põhjendamatult madalale maksumusele tuginedes ilma, et oleks küsinud pakkujalt selgitusi (nt üksikasjalikumat teavet pakkumuse nende osade kohta, mida ta peab asjakohaseks). Finantskorrektsioon tehakse ka juhul, kui enne tagasilükkamist on hankija RHS § 115 kohaselt küsinud selgitusi ja saanud vastuse, kuid hankija ei suuda siiski tõendada, et ta on selgitusi küsinud ning esitatud selgitust kontrollinud ja tõendeid hinnanud.

Paragrahvi 36^4 lõike 10 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 9; määruse nr 143 § 22^3 lõige 10) kohaselt kohaldatakse hankelepingule kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui hankija antud selgitusi või lisateavet kvalifitseerimistingimuste või pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta ei avaldatud või edastatud kõigile pakkujatele, taotlejatele või riigihankest huvitatud ettevõtjatele, tekitades ebavõrdsed tingimused pakkumuse esitamiseks ning luues sellega ebavõrdse konkurentsiolukorra.

Paragrahvis 36^5 kirjeldatakse läbirääkimiste ja pakkumuste muutmisega seotud rikkumisi ja nendele ettenähtud finantskorrektsiooni määrasid järgmiselt:

Paragrahvi 36[5] lõike 1 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 17; määruse nr 143 § 22[4] lõige 1) kohaselt kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva saabumist on pakkujal või piiratud hankemenetluses taotlejal võimaldatud muuta pakkumust ja selle tulemusel osutub see pakkuja edukaks. Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse ja väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse puhul on pakkujatel või taotlejatel lubatud esitada, täiendada või täpsustada teavet ja dokumente, seega nende hankemenetluste korral antud säte ei kohaldu. Samuti RHS § 30 lõikes 3 nimetatud juhul, mille kohaselt ühe pakkujaga sõlmitud raamlepingu alusel sõlmitakse hankeleping raamlepingus sätestatud tingimuste kohaselt, seega võib hankija paluda pakkujal vajaduse korral esialgset pakkumust täiendada.

Lisateabe esitamise juures tuleb jälgida, et pakkumust ei tohi põhimõtteliselt pärast selle esitamist muuta ei hankija ega pakkuja algatusel.

Paragrahvi 36[5] lõike 2 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 17; määruse nr 143 § 22[4] lõige 2) kohaselt kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui avatud või piiratud hankemenetluse käigus on peetud läbirääkimisi ja selle tulemusel on leping sõlmitud riigihanke alusdokumentides avaldatud tingimustega võrreldes oluliselt muudetud tingimustel. Olulist muudatust võib analoogia korras hinnata ka RHS § 123 lõike 2 järgi, mis näeb ette tingimused selle kohta, milliste asjaolude esinemisel loetakse muudatus oluliseks. Läbirääkimiste enda tõendamine võib olla keerukas, kuid eelkõige on läbirääkimiste pidamise asjaolu nähtav sõlmitud hankelepingu tingimustest, kui need ei vasta riigihanke alusdokumentides ja pakkumuses esitatule.

Paragrahvi 36[5] lõike 3 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 17; määruse nr 143 § 22[4] lõige 3) kohaselt kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui kontsessioonilepingu sõlmimise menetluse käigus muudab hankija lepingu eset, pakkumuste hindamise kriteeriume või miinimumnõudeid selliselt, et nende muudatuste tulemusel tekib just soovitud ettevõtjal eelis hankelepingu sõlmimiseks. Siin ei peeta silmas igasuguseid mõistlikke ja vajalikke muudatusi. Tegemist peab olema sihistatud muudatusega, mille tulemusel tekib just sellel ettevõtjal eelis, kusjuures muudatus ei ole sõltuvalt lepingu esemest või tulemusest otseselt vajalik või möödapääsmatu vms, tekitades ebavõrdset kohtlemist.

Paragrahvis 36[6] kirjeldatakse riigihanke vahendi kasutamise rikkumisi ja nendele ettenähtud finantskorrektsiooni määrasid järgmiselt:

Paragrahvi 36[6] lõiked 1 ja 2 (EK juhendi punkt 2.1 alapunkt 8; määruse nr 143 § 22[5] lõiked 1 ja 2) reguleerivad RHS §-des 29–44 nimetatud riigihanke vahendite kasutamisel esinevate rikkumiste finantskorrektsioone. Hankelepingule kohaldatakse kümneprotsendilist finantskorrektsiooni määra, kui sellise vahendi kasutamine ei vastanud RHS-is sätestatule ja sellest tulenevalt võis sellel olla potentsiaalsetele pakkujatele heidutav mõju. Hankelepingule kohaldatakse 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui sellise vahendi riigihangete seadusele mittevastava kasutamise tulemusel sõlmiti hankeleping pakkujaga, kellega ei oleks tulnud seda sõlmida. Kui mittevastavus seisneb hanketeate avaldamata jätmises, tuleb teha finantskorrektsioon § 36 alusel.

Paragrahvis 36[7] kirjeldatakse keelatud huvide konflikti, kokkumängu ja pettusega seotud rikkumisi ning nende korral ettenähtud finantskorrektsiooni määrasid järgmiselt:

Paragrahvi 36[7] lõike 1 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 21; määruse nr 143 § 22[6] lõige 1) kohaselt kohaldatakse hankelepingule 100-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke korraldamisel või selle kavandamisel esines RHS § 4 punkti 8 tähenduses huvide konflikt, mille tulemusel osutus edukaks huvide konfliktis oleva pakkuja pakkumus. Huvide konflikt võib esineda juba projekti ettevalmistamise etapis, näiteks siis, kui projekti ettevalmistamine mõjutas hankedokumente või hankemenetlust.

Huvide konflikt esineb näiteks olukorras, kus hankija juhatuse liige sõlmib riigihanke tulemusel hankelepingu talle kuuluva äriühinguga, või olukorras, kus hankeleping sõlmitakse riigihanget läbi viinud hankija töötajale kuuluva ettevõttega või ettevõttega, mille juhatuses ta on. Niisamuti on huvide konfliktina käsitatav olukord, kus hankelepingu sõlmib küll hankija juhatuse liige, kuid riigihanke on läbi viinud hankija töötaja, kes on ühtlasi väljavalitud pakkumuse teinud ettevõtte juhatuse liikme abikaasa. Huvide konfliktina tuleb käsitada ka selliseid olukordi, kus riigihanget läbi viivat isikut võib mõjutada tema isiklik huvi. Sealjuures, huvide konflikti olemasolu eeldatakse, kui hankeleping sõlmitakse elukaaslase, abikaasa või lähisugulasega (vanem, laps, õde või vend), neile kuuluvate ettevõtetega või ettevõtetega, kelle juhtorganiks nad on. Kohtupraktikas[2] on leitud, et lähedaste puhul on isikute vahel üldiselt sedavõrd tugevad emotsionaalset laadi sidemed, et inimloomust arvestades pole alust eeldada, et ametiisik suudaks nende suhtes toimida erapooletult, st (vaid) üldistest (avalikest, ametialastest) huvidest lähtudes. Muude sugulaste ja hõimlastega, neile kuuluvate ettevõtete või ettevõtetega, kelle juhtorganiks nad on, hankelepingu sõlmimise korral peab toetuse saaja huvide konflikti puudumist rakendusüksuse nõudmisel põhjendama.

Kuigi riigihangete registris läbiviidavate riigihangete puhul ei saa hankija välistada täielikult võimalust, et pakkumuse esitab isik või ettevõte, kelle osalemine võib mõjutada riigihanke läbiviija otsuseid, tuleb sellisel juhul siiski huvide konfliktist hoidumiseks võtta kasutusele asjaomased meetmed, näiteks taandada riigihanke edasistest protsessidest isik, kellel on riigihanke tulemusele mõjuvõim, või kui huvide konflikti ei ole sedasi võimalik vältida, siis jätta vastav pakkuja riigihankest kõrvale RHS § 95 lõike 4 punkti 6 alusel.

Paragrahvi 36[7] lõike 2 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 18; määruse nr 143 § 22[6] lõige 2) kohaselt kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui hankijat on eelnevalt nõustanud pakkuja ja see põhjustab konkurentsi moonutamist või rikub diskrimineerimiskeeldu või võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtet juhul, kui ettevõtja on osalenud RHS § 10 lõikes 1 nimetatud turu-uuringus või muul moel hanke ettevalmistamisel ning hankija ei ole rakendanud RHS § 10 lõigete 3 ja 4 kohaseid meetmeid. Finantskorrektsiooni ei tehta, kui hankija on ettevõtja hankemenetlusest kõrvaldanud RHS-i § 95 lõike 4 punkti 7 alusel.

Paragrahvi 36[7] lõige 3 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 22; määruse nr 143 § 22[6] lõige 3) näeb ette finantskorrektsiooni määrad keelatud kokkumängu ehk konkurentidevahelise kokkuleppe, otsuse või kooskõlastatud tegevuse korral, kui kokkumängus osaleva ettevõtjaga sõlmiti hankeleping. Kokkumängu puhul on tegemist konkurentsi tõsise piiramisega, mille esinemisel tuleb teha finantskorrektsioon. Kokkumängu peab olema tuvastanud asjaomane asutus, nt Konkurentsiamet või kohus. Kokkumängu tulemusel esitatud pakkumisega on tegemist juhul, kui ettevõtjad sõlmivad omavahel kokkuleppe eesmärgiga tõsta riigihankel pakutavate kaupade, ehitustööde või teenuste hindu, alandada nende kvaliteeti või jagada omavahel kaubaturge hankelepingute omavahelise kokkulepitud jagamise teel.

[2] Vt Tartu Ringkonnakohtu 28.09.2021 otsus nr 1-19-6293, p 164

Paragrahvi 36^7 lõige 3 punkti 1 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 22; määruse nr 143 § 22^6 lõike 3 punkt 1) kohaselt tehakse 100-protsendiline finantskorrektsioon, kui kokkumängus osalenud hankija, sealhulgas tema volitatud isik, või rakenduskava elluviimise korraldaja perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse §-de 6–8 tähenduses, st korraldusasutuse, rakendusasutuse, rakendusüksuse või raamatupidamise ülesannet täitva asutuse töötaja või ametnik on abistanud kokkuleppe sõlminud ettevõtjaid.

Paragrahvi 36^7 lõige 3 punkti 2 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 22; määruse nr 143 § 22^6 lõike 3 punkt 2) kohaselt tehakse 25-protsendiline finantskorrektsioon hankelepingule juhul, kui riigihankes osalesid vaid kokkumängus osalenud ettevõtjad, kuid hankija või rakenduskava elluviimise korraldaja töötaja või ametnik ei osalenud kokkumängus ega olnud sellest teadlik.

Paragrahvi 36^7 lõige 3 punkti 3 (EK juhendi punkt 2.2 alapunkt 22; määruse nr 143 § 22^6 lõike 3 punkt 3) alusel tehakse kümneprotsendiline finantskorrektsioon hankelepingule juhul, kui hankija või rakenduskava elluviimise korraldaja töötaja või ametnik ei osalenud kokkumängus ning hankes osales kokkumängus mitteosalevaid ettevõtjaid.

Paragrahvi 36^7 lõikes 4 (EK juhendi punkt 1.5; määruse nr 143 § 22^6 lõige 4) on riigihangete seaduse rikkumised, mis on seotud liidu finantshuve kahjustava pettusega või direktiivi (EL) 2017/13716 artiklites 3–5 sätestatud süütegudega. Direktiiv (EL) 2017/1371 on üle võetud karistusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seadusega (Euroopa Liidu finantshuvide kaitse direktiivi ja alaealiste menetlusõiguste direktiivi ülevõtmine). Finantskorrektsiooni rakendamise eelduseks on, et tuvastatud riigihangete seaduse rikkumisel on mõju projekti kulude abikõlblikkusele ning on seotud karistusseadustiku alusel kvalifitseeritud ja direktiivi tähenduses liidu finantshuve kahjustava pettuse või muu direktiivis osundatud süüteoga. Eelkirjeldatud eelduste analüüs kajastatakse finantskorrektsiooni otsuses. 10 000 euro suuruse või suurema tollivõlaga süüteod (karistusseadustiku § 391 salakaubavedu ja § 393 ebaseaduslikud toimingud tollisoodustusega kaubaga ja aktsiisikaubaga) on hõlmatud direktiivi artikli 2 lõikes 2 koosmõjus artikli 3 lõike 2 punktis d näidatud süüteokoosseisudega. Direktiivi artikli 3 punktis 2 sätestatud juhtumid vastavad karistusseadustikus toodud pettusega seotud süütegudele (§ 209 kelmus, § 209^1 hankekelmus Euroopa Liidu finantshuve kahjustades ja § 210 soodustuskelmus). Rahapesuga seotud süüteod (§ 394 rahapesu ja § 394^1 rahapesu kokkulepe) on kaetud direktiivi artikli 4 lõikega 1, ametiisikuga seotud süüteod (§ 294 altkäemaksu võtmine, § 296 altkäemaksu vahendus, § 298 altkäemaksu andmine ning § 201 omastamine) direktiivi artikli 4 lõigetega 2 ja 3. Eelkirjeldatud loetelu ei ole lõplik, st § 36^7 lõikele 4 võib vastata ka loetelus nimetamata karistusseadustikus sätestatud süüteokoosseise. EL-i finantshuvid on defineeritud karistusseadustiku § 7 lõikes 3. Euroopa Liidu finantshuvidena käsitatakse Euroopa Liidu eelarvega ja Euroopa Liidu struktuuriüksuste hallatavate eelarvetega hõlmatud varasid, tulusid ja kulusid. Direktiivi kohaselt on EL-i finantshuve kahjustava teo eelduseks selle toimepanemisel tahtluse olemasolu. Direktiiv näeb ette, et karistatav oleks ka süüteole kihutamine, kaasaaitamine ja süüteokatse, seetõttu on selguse huvides seda ka sättes korratud. Direktiivi mõjualas olevad karistusseadustiku koosseisud kohalduvad ka juriidilistele isikutele, kui nii on koosseisus ette nähtud. EL-i finantshuve kahjustava süüteoga saadud vara konfiskeeritakse. Süüteo teeb kindlaks pädev asutus.

Paragrahvis 36^8 kirjeldatakse rikkumisi, mis on seotud hankelepingu muutmise nõudeid rikkudes, ja nendele ettenähtud finantskorrektsiooni määrasid järgmiselt:

Paragrahvi 36[8] lõike 1 (EK juhendi punkt 2.3 alapunkt 23; määruse nr 143 § 22[7] lõige 1) kohaselt, kui hankelepingu muutmise puhul ei ole järgitud RHS § 123 lõiget 1, kohaldatakse hankelepingu väärtusele 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Paragrahvi 36[8] lõike 2 ja 3 (EK juhendi punkt 2.3 alapunkt 23; määruse nr 143 § 22[7] lõiked 2 ja 3) kohaselt kohaldatakse hankelepingu muudatuse väärtusele lisaks lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määrale vastavalt kas 100-protsendilist või 25-protsendilist finantskorrektsiooni sõltuvalt sellest, kas hankelepingu väärtusele on muudatusest tulenevalt lisandunud väärtus üle 50 protsendi või alla 50 protsendi.

Paragrahvis 36[9] kirjeldatakse riigihangete seaduse muid rikkumisi ja nendele ettenähtud finantskorrektsiooni määrasid järgmiselt:

Paragrahvi 36[9] lõigetest 1 ja 2 (määruse nr 143 § 22[8]) lähtutakse olukorras, kus konkreetset riigihangete seaduse rikkumist ei ole §-des 36–36[8] nimetatud. EK juhendi punktis 1.1 on Euroopa Komisjon selgitanud muuhulgas seda, et kuigi EK juhendi 2. jaos kirjeldatud õigusnormide rikkumised on kõige sagedamini avastatavad õigusnormide rikkumise liigid, ei ole see loetelu siiski ammendav ning muid õigusnormide rikkumisi tuleks võimaluse korral käsitleda sarnaselt EK suunistes kindlaks määratud õigusnormide rikkumiste liikidega. Niisamuti on EK juhendi punktis 1.2.2 Euroopa Komisjon selgitanud, et EK juhend kohaldub ka riigihangetele, mis jäävad hankedirektiivi kohaldamisalast välja, kuid millele kohaldub riigisisene riigihankeõigus (sh kääbushanked, lihthanked, sotsiaal- või eriteenuste erimenetlus või ideekonkurss). Seetõttu on rikkumised jaotatud määruses kaheks liigiks ning finantskorrektsiooni kohaldamisel tuleb esmalt tuvastada, kas §-des 36–36[8] esineb sellise rikkumisega samasisulist või sarnast rikkumist. Samasisulise või sarnase rikkumise olemasolul tuleb kohaldada sellisele rikkumisele ettenähtud finantskorrektsiooni määra ning selle puudumisel kaalutleda sobiv finantskorrektsiooni määr § 35 lõikes 1 sätestatud kaalutlusruumi piires.

Näiteks võiks olla asjakohane kohaldada § 36[9] lõiget 1 olukorras, kus hankija on vastavaks tunnistanud pakkumuse, mis ei vasta hankija kehtestatud vastavustingimusele. Sellist rikkumist ei ole §-des 36–36[8] kirjeldatud, kuid nimetatud rikkumisele sarnane rikkumine leidub § 36[4] lõikes 5, mille kohaselt kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui pärast pakkumuste avamist on muudetud või valesti kohaldatud riigihanke alusdokumentides avaldatud kvalifitseerimistingimust või tehnilist kirjeldust. Kuivõrd vastavustingimustega määratakse reeglid selle kohta, millistele kriteeriumidele peab pakkuja ise ja tema esitatud pakkumus vastama, siis sõltuvalt tingimusest võib see sarnaneda eesmärgi poolest kas kvalifitseerimistingimusega (näiteks nõutakse pakkuja meeskonna liikmelt teatavas valdkonnas varasemat kogemust) või tehnilise kirjeldusega (näiteks nõutakse toote kohta tõendit, näitamaks, et see vastab nõutud standardile). Sellises olukorras on tegemist samasuguse olemuse ja raskusega rikkumisega, nagu on kirjeldatud § 36[4] lõikes 5, ning seega on sättes ettenähtud finantskorrektsiooni protsendimäära kohaldamine põhjendatud.

Niisamuti on asjakohane kohaldada 25-protsendilist finantskorrektsiooni lihthanke tulemusel sõlmitud hankelepingule, kui ilmneb, et peetud on hankelepingu oluliste tingimuste üle läbirääkimisi, kuigi riigihanke alusdokumendid sellist võimalust ette ei näinud. Samasisuline rikkumine leidub § 36[5] lõikes 2, mille kohaselt kohaldatakse hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui avatud või piiratud hankemenetluse käigus on peetud läbirääkimisi ja selle tulemusel on leping sõlmitud riigihanke alusdokumentides avaldatud tingimustega võrreldes oluliselt muudetud tingimustel.

Paragrahv 36[10] (määrus nr 143 § 21 lg 1[1]) loob võimaluse erandlikel asjaoludel kohaldada §-des 36–36[8] või § 36[9] lõikes 1 ettenähtud finantskorrektsiooni määrast madalamat finantskorrektsiooni määra. Sätet saab rakendada vaid juhul, kui on täidetud järgmised eeldused: 1. esineb rikkumist kergendav asjaolu ja 2. finantsmõju EL-i eelarvele on vähetõenäoline, aga mitte välistatud. Seega on eelkirjeldatud erandit võimalik kasutada vaid siis, kui rikkumise olemust ja raskust silmas pidades oleks üldise finantskorrektsiooni määra kohaldamine ebaproportsionaalne. Kuivõrd üldistes finantskorrektsiooni määrades on juba arvestatud rikkumise enda olemusest tulenevat eelduslikku finantsmõju, peab finantskorrektsiooni määra vähendamine olema selle rikkumise eripära arvestades põhjendatud ja proportsionaalne.

Paragrahviga 36[11] (määrus nr 143 § 22[9]) kehtestatakse põhimõte sarnaselt RHS § 29 lõikes 1 sätestatule, et määruses kohaldatakse läbivalt hankelepingute kohta sätestatut ka raamlepingutele.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse määruse **§ 37 lõiget 5** selliselt, et see näeb ette võimaluse jätta finantskorrektsiooni otsus tegemata, kui finantskorrektsiooni otsuse alusel kuuluks tagasimaksmisele väljamakstud toetus summas kuni 1000 eurot. Nimetatud erandi kasutamise piirangud tuuakse eraldi välja lõikes 5[1].

Määruse § 37 lõikes 5 kirjeldatud erandi kasutamisel kehtivad senised põhimõtted. Rakendusüksus tuvastab abikõlbmatu kulu pärast seda, kui toetus on toetuse saajale juba välja makstud. Erand ei kehti juhtumite puhul, kui rikkumine tuvastatakse kuludokumentide menetlemisel enne toetuse väljamaksmist või ettemakse aruande menetlemisel toetuse makstuks lugemisel. Põhimõte, et rikkumisega seotud kulude katteks toetust välja maksta ei tohi, ei ole muutunud. Kulud, mis on olemuslikult käsitatavad abikõlbmatuna, st on toetuse saaja poolt ekslikult hüvitamiseks esitatud, saab maksetaotlusest ilma eelarvet vähendamata eemaldada ning seda saab käsitada puuduse likvideerimisena. Küll ei saa samamoodi käsitada selliseid rikkumisi, millega seotud kulud on olemuslikult abikõlblikud, kui sellist rikkumist ei saa puuduste kõrvaldamise käigus kõrvaldada või heastada.

Abikõlbmatu toetuse piirmäära (1000 eurot) arvestatakse juhtumipõhiselt ehk ühe kontrolli (tegevuse) raames. Näiteks kui ühe projekti auditis tehtud kõikide tähelepanekute abikõlbmatu toetus kokku on kuni 1000 eurot või kui projekti kohapealse kontrolli käigus tuvastatakse kohapeal mitu väiksemat rikkumist, mille toetuse kogusumma ei ületa 1000 euro piiri.

Üheks kontrolliks (tegevuseks) loetakse ka olukord, kus rakendusüksus on kontrolli laiendanud tänu auditeeriva asutuse või korraldusasutuse tuvastatud tähelepanekule. Näiteks tuvastab auditeeriv asutus või korraldusasutus abikõlbmatu kulu summas 600 eurot, mille tulemusel tehtava lisakontrolli ajal tuvastab rakendusüksus lisaks abikõlbmatu kulu summas 500 eurot. Sellisel juhul tuleb tuvastatud abikõlbmatud kulud liita ning erandile saab tugineda juhul, kui summeeritud summa jääb lubatud piirmäära sisse. Kirjeldatud näitel on kontrolli laiendatud tänu auditeeriva asutuse või korraldusasutuse tehtud tähelepanekule ning tagasi tuleks küsida kogu tuvastatud abikõlbmatu toetus, sest abikõlbmatud kulud on kokku 1100 eurot. Ühe projekti elluviimisel võib seega olla mitu rikkumist abikõlbmatute kuludega kokku kuni 1000 euro ulatuses.

1000-eurone piirmäär kehtib nii otseste tegelike kulude kui ka ühtse määra puhul kokku. Kui abikõlbmatu kulu või rikkumine on tuvastatud väljamakstud otseste tegelike kulude korral ning

projekti raames on toetust makstud ka ühtse määra alusel, kehtib 1000-eurone piirmäär nii otseste kui ka tegelike kulude kui ühtse määra puhul kokku. Näiteks kui personalikulude järelkontrollis tuvastatakse abikõlbmatu toetus summas 800 eurot ning sama projekti käigus on makstud kaudsete kulude katteks ühtse määra alusel toetust 40% abikõlblikest otsestest personalikuludest, moodustub abikõlbmatu toetuse summa kokku 800 + (800*0,4) = 1120 eurot. Kuna abikõlbmatu toetuse summa ületab 1000 euro piiri, tuleb teha finantskorrektsioon ning erand ei kohaldu.

Kuigi erandi rakendamisel toetuse saajalt rikkumisega seotud toetuse osa tagasi ei küsita, on olemuselt tegemist abikõlbmatute kuludega. Kuna abikõlbmatud kulud on finantskorrektsiooni tegemise aluseks, siis ei saa need kulud abikõlblikuna projekti eelarvesse jääda.

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse määruse **§ 37 lõikega 5[1], millega nähakse ette piirangud lõikes 5 kirjeldatud erandi kasutamiseks.**

Finantskorrektsiooni otsust ei saa lõikes 5 kirjeldatud olukorras jätta tegemata, kui tagasinõudmata jäetava toetuse summa koos sama projekti raames varem lõike 5 alusel tagasinõudmata jäetud toetuse summadega ületab kahte protsenti projektile määratud toetusest. Teisisõnu võib projekti raames esineda mitu erandit, kuid kokku ei tohi need ületada projektile eraldatud toetusest rohkem kui kaks protsenti.

Niisamuti pole erandi kasutamine võimalik olukorras, kus ettemakse kasutamine on tõendamata, kuivõrd sellisel juhul ei ole rakendusüksus lugenud toetuse saajale ettemakstud toetusega kaetud kulusid abikõlblikuks.

Kui rakendusüksus on tuvastanud kulu, mis ei ole projekti tulemuse saavutamiseks vajalik, ei tohi sellist kulu jätta tagasi nõudmata. Sellisteks kuludeks võivad olla näiteks projekti ajal objekti töötajatele puhketuppa soetatud uus kohvimasin, infrastruktuuri rajamise projektis kajastub ehitustööde arvel ka kast punast veini või on hüvitatud mõnele projekti töötajale muid erakulusid (spordiklubi kuukaart, lähetuskuludele lisaks laste reisikulud jms)[3]. Erandit ei kasutata muu hulgas juhul, kui kulu aluseks olevat projekti tegevust tegelikult ellu ei viidud ja kulu seetõttu projekti tulemuse saavutamisse ei panustanud. Näiteks ei saa erandit kohaldada koolituse osalustasule, kui koolituse eest on küll tasutud, kuid isik koolitusel tegelikult ei osalenud.

Finantskorrektsiooni otsusest ei saa loobuda ka juhul, kui rikkumisega seotud sama lepingu kulusid on varem välja makstud, kuid osa kuludest on menetlemisel või esitatakse edaspidi. Teisisõnu, kui sama ostu või hankega seotud kulusid on juba varem samas projektis välja makstud ja osa kulusid esitatakse hüvitamiseks sama projekti ajal, ka tulevikus. Kuna enne toetuse väljamaksmist või ettemakse aruande menetlemisel toetuse makstuks lugemisel tuvastatud abikõlbmatut kulu toetuse saajale hüvitada ei ole lubatud, on põhjendatud ka juba välja makstud osa tagasi küsida, ehk erandit ei saa kohaldada, sest sisuliselt on tegemist ühe ja sama rikkumisega, kus tagasinõude protsendimäär kohaldub tervele lepingule või lepingu osale. Rikkumine tuvastatakse enne, kui kogu ostu või hanke või lepinguga seotud toetus on toetuse saajale välja makstud ning tuvastatud rikkumist ei saa käsitada eraldiseisva rikkumisena.

Erandi kasutamine pole võimalik ka olukorras, kus tuvastatakse, et toetuse saamiseks nõutavaid tingimusi on täidetud kunstlikult, sealhulgas on esitatud valeandmeid. Näiteks üritatakse

[3] Toodud näited ei kehti igal juhul, vaid sõltuvad projekti eesmärgist ja tegevuste kontekstist.

rakendusüksust petta, näidates teatud kulusid suuremana, kui need tegelikkuses olid, või esitades kuludokumente tegevuste eest, mida tegelikkuses ei tehtud. Samuti ka juhul, kui toetuse saamist on mõjutatud pettuse või ähvarduse teel või muul õigusvastasel viisil, nagu on kirjeldatud määruse § 34 lõike 1 punktis 4. Lisaks ka juhtudel, kui abikõlbmatu kulu on seotud pettuse või kelmusega ja nimetatud kuriteo toimepanemise suhtes on süüdimõistev kohtuotsus jõustunud.

Kui kuludega seoses esineb korruptsioon või huvide konflikt või tuvastab rakendusüksus kulude topeltfinantseerimise, ei ole ka tagasinõudest loobumine erandi alusel võimalik.

Eelnõu § 1 punktiga 5 muudetakse määruse **§ 41 lõike 1 punkti 9,** milles on sätestatud projekti abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaeg. Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaega pikendati kuni 31. detsembrini 2030. a. seoses ReArm projektide lisandumisega[4].

Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse määruse **§ 41 lõiget 2** teise lausega, mille kohaselt jäävad siseturvalisuspoliitika fondidele kehtima senised rakenduskavade abikõlblikkuse perioodi lõpptähtajad, milleks on 31. detsember 2029. a.

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse määrust **§-ga 50²**, millega nähakse ette rakendussäte § 36^9 rakendamiseks, mille kohaselt rakendatakse §-s 36^9 nimetatud rikkumistele määruse nr 143 § 22^8, kui toetuse taotluse rahuldamise otsus või toetuse andmise tingimuste käskkiri on tehtud enne 15.12.2026.a.. Rakendussätte eesmärk on tagada § 36^9 rakendamisel selle kooskõla Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 10 sätestatud õigusriigi ja selles sisalduva õiguskindluse põhimõttega ning sellest sättest tuleneva tagasiulatuva mõju keeluga. Kuivõrd § 36^9 on võrreldes määruses nr 143 sätestatud samasisulise sättega rangem, nähes ette osale rikkumistele konkreetsed finantskorrektsiooni protsendimäärad, tuleks toetuse saajatele, kellele on otsustatud anda toetust enne määruse § 36^9 jõustumist, kohaldada seda määrust, millest tulenevate rikkumise tagajärgedega pidid nad toona arvestama.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706);
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.06.2021, lk 60–93);
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013, (ELT L 231, 30.06.2021, lk 21–59);
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.06.2021, lk 1–20);

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2025/1914, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2025/1913, millega muudetakse määrust (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+), seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1059, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondist ja välistegevuse rahastusest toetatava Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi (Interreg) erisätteid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 94–158);
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1147, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (ELT L 251, 15.07.2021, lk 1–47);
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1149, millega luuakse Sisejulgeolekufond (ELT L 251, 15.7.2021, lk 94–131);
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93).

4. Määruse mõjud

Eelnõul ei ole otseseid mõjusid Eesti keskkonnaseisundile, majandusarengule ega sotsiaalsele olukorrale. Eelnõuga võetakse üle riigihankega seotud rikkumistele ettenähtud finantskorrektsiooni protsendimäärad, mis seni kohaldusid Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ alusel. Määrust muudetakse ka tulenevalt RHS-i 01.11.2026 jõustuvatest muudatustest, mille tulemusel kaob võrreldes varasemaga ära üks riigihanke rikkumine. Samuti viiakse muude riigihankega seotud rikkumiste regulatsioon võrreldes senisega kooskõlla Euroopa Komisjoni õiguspraktikaga. Lisaks kehtestatakse määruses kuni 1000 euro toetuse tagasinõuete puhul finantskorrektsiooni otsuse tegemata jätmisele lisapiiranguid. Viimase muudatusena korrigeeritakse tulenevalt ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava abikõlblikkuse perioodi pikendamisest projektide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaega ning tuuakse välja siseturvalisuspoliitika fondide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaeg.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks on korraldusasutusele ja rakendusüksustele ette nähtud tehnilise abi vahendid. Määrusega tulu ei teenita.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 15.12.2026.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu ministeeriumidele, Riigikantseleile (rakendusasutused), Keskkonnainvesteeringute Keskuse Sihtasutusele, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele ning Riigi Tugiteenuste Keskusele (rakendusüksused).